

ΤΟΛΛΑ

ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ὕπὸ τοῦ Γάλλου Ἑδμόνδου Ἀβούτ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

Η αἰκογενεῖα Φεράλδης, καὶ τοι μὴ οὔσα ἡγεμονικὴ, ἐξίστοτο ἐν ταύταις μετὰ πολλὰς ἡγεμόνων οἰκογενεῖας. Ὁ Ἀλέξανδρος Φεράλδης, κόμης τῆς ἱερᾶς Αὐτοκρατορίας, βαρῶνος τοῦ Βεγνιάνου καὶ ἱππότης τοῦ τάγματος τοῦ Κωνσταντίνου συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν ἐξήκοντα συγκλητικῶν οἵτινες εἶναι ἐγγεγραμμένοι ἐπὶ τῶν πινάκων τοῦ Καπιτωλίου. Δὲν ἠθέλησε ποτὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν παππικὸν στρατὸν, ὅπου ὁ πατὴρ του ἦτον ἀντισυνταγματάρχης. Ἡ ἐπισφαλὴς ὑγεία του, ἡ σοβαρὰ ἐκπαίδευσίς τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς τὴν ἐν Ναζαρέτ σχολὴν καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διορθώσῃ τὰς παρελημμένους ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας του παρεκίνησαν αὐτὸν νὰ δοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν νόμων καὶ τῆς νομολογίας. Παρήλθε πλέον ὁ καιρὸς καθ' ὃν ἕκαστος Ῥωμαῖος ἐγεννᾶτο οὕτως εἰπεῖν στρατιώτης, γεωργὸς καὶ νομοδιδάσκαλος· ἀλλ' οἱ εὐπατρίδαι τῆς Ῥώμης ἐξηκολούθησαν σεβόμενοι τὰς τρεῖς ἐνδόξους τέχνας αἵτινες ἀπέδειχναν τόσον μεγάλους τοὺς προγόνους αὐτῶν. Ὁ κόμης Φεράλδης, γενόμενος διδάκτωρ τῆς Νομικῆς, χωρὶς νὰ ἐκπέσῃ τῶν ἀριστοκρατικῶν αὐτοῦ προνομίων, ἐνυμφεύθη τῷ 1816 τὴν Αἰκατερίνην Μιχαήλην, θυγατέρα τοῦ Μαρκιστοῦ τῆς Γρόττης Φεδρόντας. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπτω ἐποχὴν, δύο τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐκδελφῶν, φέροντες τὸ οἰκογενειακὸν του ὄνομα, ἐνυμφεύθησαν ἡγεμονίδας, μίαν Ὀδεσκάλην καὶ μίαν Βαρθερίνην. Αἱ ἐπὶ φανεῖς αὐταὶ κηδεσταῖαι, αἵτινες ἐλάμπρυναν τὸ ὄνομα Φεράλδης, ἐπροξένησαν πολλὴν εὐχαρίστησιν εἰς τὸν κόμητα Ἀλέξανδρον. Μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας, ἀνέλπιτος κληρονομία, ἐπέλθοῦσα κατὰ τὴν ἐγκυμονοῦσαν τῆς συζύγου του, τὸν ἀπῆλλαξε διὰ παντός τῆς ἀνεχρείας, ἀναβιδάσασα τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ πρόσδοτον εἰς 25 ἢ 30 χιλιάδας φράγκων. Οὐδεὶς ὑπέκρινε ποτὲ τόσαν εὐτυχὴς ὅσον ὁ κόμης Φεράλδης κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ

γάμου του. Ὁ μικρόσωμος οὗτος ἄνθρωπος, ἐράσμιος, ζωηρός, σκιρτῶν, υπερβαλλόντως μελλανόχρους, χωρὶς ἐν τούτοις ἡ φυσιογνωμία του νὰ ἔχῃ τὴ ζοφερὴν, λεπτάνους καὶ διορατικώτατος, ἀρελῆς ὅλως καὶ πλήρης εὐλικρινείας, διέχεε τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐθυμίαν του εἰς τὸν ὁπωσαὺν πεπαλαιωμένον οἶκον τῶν πατέρων του. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἀρκούντως εὐειδής, ἀλλ' ἔχουσα κάλλος ἀλαμπές καὶ ἐνδεές· οὕτως εἰπεῖν, τὸν ἡγάπα περιπαθῶς. Οἱ φίλοι του ἀστεύζοντο μετ' αὐτοῦ ἐνίοτε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς εὐτυχίας του. «Ποῦ θ' ἀπαντήσῃ ὄριον, ἔλεγον μετ' ἐμφάσεως, ἡ τύχη τῶν Φεράλδων; Ὁ Πακτωλὸς ῥεῖ εἰς τὸν κῆπὸν των. Οἱ κλάδοι τῶν ἡγεμονικῶν οἰκογενειῶν ἔρχονται νὰ ἐγκεντρισθῶσιν ἐπὶ τοῦ γενεαλογικοῦ των δένδρου. Σὲ προλέγομεν, ὦ τρισευδαίμων Ἀλέξανδρε, ὅτι πρὶν παρέλθωσι δύο μῆνες ἡ σύζυγός σου ἢ γεννήσῃ ἓνα Πάππαν. »

Τὴν 1ην Σεπτεμβρ. 1817 ἡ Κόμησσα ἔδωκεν εἰς φῶς θυγατέρα ὀνομασθεῖσαν Βικτωρίαν, καὶ μετὰ ἐν ἔτος υἱὸν λαβόντα τὸνομα Βίκτωρ. Ὁ θριαμβεύων μικρὸς Κόμης Ἀλέξανδρος δὲν εὗρεν ἀνόματα μετριοφρονέστερα διὰ τὰ τέκνα του. Ἀστείον ἦτο νὰ τὸν ἀκούῃ τις ἐρωτῶντα ἂν ὁ υἱὸς του Βίκτωρ ἐθῆλασε, ἂν ἡ θυγάτηρ του Βικτωρία ἔφαγε τὸν χυλὸν τῆς. Ἡ Κόμησσα καὶ οἱ οἰκιακοὶ ἐκάλουν ἀπλούστατα τὸ μὲν παιδίον Τότο, τὸ δὲ κοράσιον Τόλλα.

Ὁ οἶκος Φεράλδην, κείμενος εἰς μίαν τῶν λαμπροτέρων συνοικιῶν τῆς Ῥώμης, ἐγγύτατα τῆς Γαλλικῆς Πρεσβείας, δὲν εἶναι οὔτε πολὺ μεγάλος, οὔτε πολὺ ὠραίος, ἔχει ὅμως κῆπον, ὅπου ἡ Τόλλα ἀνετράφη ἐν μέσῳ δένδρων καὶ ἀνθῶν. Μακρὰ δενδροστοιχία, προτείχισμα ἔχουσα κατὰ τοῦ βορρᾶ σειρὰν κυπαρίσσω, ἦτον ὁ χειμερινὸς τῆς περίπατος. Ἐν ἡλικίᾳ ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μηνῶν, συνωκειώθη μὲ γηραιὰν τινα κιστῆραν ἀνθηρὰν, τὴν ὁποίαν ἡγάπα τὰ μέγιστα. Ἐτείνε πρὸς αὐτὴν τοὺς μικροὺς τῆς βραχίονας, ἀπέσπα ἀπλήτως τὰ μακρὰ ἄνθη καὶ τοὺς ὀγκώδεις ἰοχρόους κάλυκας καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ στόμα τῆς. Ὁ Κύριος Ἐλν, ἱατρός τῆς οἰκίας, ἐπέτρεψεν, ἅμα ἤρχισεν ὁ Ἀπρίλιος, νὰ διακένῃ τὸ κοράσιον μίαν ἢ δύο ὥρας εἰς τὸν κῆπον, ἀνέτως ἐξηπλωμένον ἐπὶ τάπητος ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς προσφιλοῦς του κιστῆρας ἢ ὑπὸ εὐθαλῇ δρύν. Ἐλθόντος τοῦ θέρους, ἐντὸς τοῦ κήπου ἔκαμεν ἡ Τόλλα τὰ πρῶτά τῆς λουτρὰ, εἰς ὕδωρ ὑπὸ μόνου τοῦ ἡλίου θερμασμένον. Ἡ ἐλευθερία, ἡ κίνησις, ὁ ἀνοικτὸς ἀήρ, αἱ ζωογόνοι ἀποπνεύσεις τῶν δένδρων, τὰ πάντα συνέτρεχον εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσωσι τὸ νεαρὸν σῶμα τῆς Τόλλας, ἥτις κῦξῃσεν ὁμοῦ μὲ τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὴν φυτὰ, ἀνέτως καὶ ἀλύπως. Ἀπλοῦς περίπατος ἐντὸς τοῦ κήπου ἤρκει νὰ τὴν ἀποκοιμίσῃ ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν, ἐχειρομένη δ' ἐμειδία πρὸς τὴν ζῶαν, πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς, πρὸς τὸν κῆπὸν τῆς. Ἡ πρώτη ὀδοντοφυΐα, τὴν ὁποίαν τάσων φοβοῦνται οἱ

μητέρες, ἐγένετο χωρὶς τὰ τὴν ἐνοήσῃ κανεῖς, καὶ ἡμέραν τινὰ αἰφνιδίως ἡ Κόμησσα, τὸ βρέφος θηλάζουσα, ἐξέπεμψεν ἐκπλήξως κραυγὴν, αἰσθανθεῖσα τὸ δῆγμα δύο μικρῶν ὀξυτάτων μαργαριτῶν ἐπὶ τοῦ μαστοῦ της.

Τὸν Αὐγουστον ἐκάστου ἔτους ὁ Κόμης μετέβαιναν εἰς τὴν Καπρίαν, ὅπου εἶχεν ὠραίαν ἀμπελαν. Ἐν' ᾧ δὲ οὗτος διεύθυνε τὸν τρυγητὸν, ἡ Κόμησσα ἐπῆγαινε εἰς τὴν Λαυρικίαν ν' ἀναπνεύσῃ καθαρὸν ἀέρα, εἰς ὠραίαν τινὰ ἔπαυ-
λιν, ὅπου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου κανεῖς δὲν ἔπαθεν ἐκ πυρετοῦ. Ἐντὸς ὀλί-
γου ἤρχετο καὶ ὁ σύζυγός της νὰ τὴν εὕρῃ ἐκεῖ. Ἐμενον δὲ ἀμφότεροι μετὰ
τῶν τέκνων τῶν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος καὶ δὲν ἐπανήρχοντο ποτὲ εἰς
τὴν Ῥώμην πρὸ τῆς συγκομιδῆς τῶν ἐλαιῶν. Ἡ Τόλλα διήλθεν εἰς τὴν
Λαυρικίαν τὰς μᾶλλον εὐαρέστους ἡμέρας τῆς παιδικῆς ἡλικίας της. Αὐτοῦ
ἦτο μᾶλλον ἐλευθέρᾳ ἢ ἐν Ῥώμῃ, καὶ τοι ὑπέβληθη εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ
μικροῦ Μενίκου, υἱοῦ ἐνὸς τῶν ἀγρομισθωτῶν τοῦ πατρὸς της ὁ Μένικος
(τοῦτέστιν ὁ Δομένικος) ἦτο πέντε ἔτη πρεσβύτερος τῆς Τόλλας καὶ ἐξ πρε-
σβύτερος τοῦ Τότου, ἀλλὰ δὲν κατεγράσθη ποτὲ τῆς ἐξουσίας τὴν ὅποιαν ἔ-
διδον εἰς αὐτὸν ἡ ἡλικία του καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Κομήσσης. Δὲν ἠδύνα-
το ποτὲ ν' ἀποκρούσῃ οὐδεμίαν αἴτησιν τῆς Τόλλας, καὶ παρὰ πάσας τὰς
περὶ προσοχῆς καὶ διαίτης παραγγελίας αἵτινες τῇ ἐδόθησαν, ἀνεβίβαζεν ὁ
ἴδιος τὴν μικρὰν του μαθήτριαν εἰς ὅλους τοὺς ὄνους τοῦ χωρίου, καὶ ἐλα-
φυραγῶγει χάριν αὐτῆς καὶ τοὺς μᾶλλον περιφράκτους κήπους. Πολλάκις
συνελήφθη ὁ Μέντωρ καγχάζων εἰς τὴν θεάν τῆς Τόλλας, δακνουτὴς ἀπλῆως
ὀγκῶδη βότριν κυτρίνων σταφυλῶν, ἢ ρυπαινούσης τὰς παρειάς της μὲ μέγα
ἰόχρουν σῆκον. Οἱ κῆποι, τὰ δάση, οἱ ὄνοι, καὶ ὁ Μένικος ὑπῆρχαν ἐπὶ δώδε-
κα ἔτη οἱ μόνοι τῆς Τόλλας διδάσκαλοι. Ἡ μήτηρ της τὴν ἔμαθε μόνον ὀ-
λίγην κατήχησιν καὶ μουσικὴν. Ποτὲ δὲν τὴν ἠνάγκασαν νὰ καθίσῃ εἰς τὸ
κύμβαλον, προσήρχετο ὅμως πάντοτε ἀσμένως πρὸς αὐτὸ καὶ οἱ μικροὶ της
δάκτυλοι ἠρέσκοντο διατρέχοντες τὴν ἐλεφαντίνην αὐτοῦ κλίμακα. Κατὰ
τύχην εἶχε το οὗς μουσικὸν καὶ (πρᾶγμα σπανιώτατον εἰς τὰ παιδιά) ἡσθά-
νετο τὸν ρυθμὸν ὁ περίφημος μουσικοδιδάσκαλος Τερζιάννης ἀκούσας ποτὲ
τὴν Τόλλαν κυμβαλίζουσαν, ἀπεφάνθη ὅτι ἔκαμνον κακὰ ἀφίνοντες αὐτὴν
χωρὶς διδάσκαλον, ἀλλὰ δὲν τὸν ἤκουσαν.

Ἡ θρησκεία, καὶ πρὸ πάντων ὁ πολυτελής ἐκεῖνος καθολικισμὸς, ὁ ἐπι-
κρατῶν ἐν Ῥώμῃ, εὗρε τὴν ψυχὴν τῆς Τόλλας καλῶς παρασκευασμένην. Ἡ
λαμπρότης τῶν τελετῶν, αἱ εὐωδίαί τοῦ θυμιάματος, ὁ χρυτὸς, τὰ μάρμα-
ρα, ἡ ἱερὰ μουσικὴ, ἤλκυσαν αὐτὴν ἀκαθέκτως, ὡς ἡ ἀνθοφόρος ἐκείνη κι-
τρέα πρὸς τὴν ὅποιαν ἔτεινε τοὺς βραχίονας. Ἡ ἄπληστος φαντασία της ἔ-
δραξε τὴν πρώτην τροφὴν ἥτις τῇ παρουσιάζετο. Γίγνων συνέλαβεν ἔρωτα
πρὸς τὴν Παναγίαν, τὴν Δέσποιναν ἐκείνην τὴν ἐνδεδυμένην γλαυκὰ καὶ χρυ-

εἶ, τὴν ὁποίαν τῇ ἔλεγον τόσον ἀγαθὴν καὶ τὴν ὁποίαν ἐβλεπε τόσον ὡραίαν. Ὁ παιδικὸς ἐνθουσιασμὸς, ὅστις τὴν ἐκυρίευσεν διὰ τινὰς εἰκόνας, μετεβλήθη κατὰ μικρὸν εἰς εὐλάβειαν. Προσευχομένη ἐπὶ πολὺ ἐν τῷ δωματίῳ τῆς μητρὸς τῆς ἐνώπιον μιᾶς ἁγίας οἰκογενείας (α) τοῦ Σαντοφερράτου, συνέδεθη ἰδιαζόντως μετὰ τοῦ ἁγίου Ἰωσήφ· τῷ ἐπαμπευ ἀσπασμούς ὡς εἰς γέροντα καὶ σεβάσιμον συγγενῇ τῆς οἰκίας. — Ὁ ἰδὼς, τῷ ἔλεγε, πῶς θὰ σ' ἐναγκαλισθῶ ἂν ὑπάγω εἰς τὸν οὐρανόν. — Ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἐρωτικῶσα, δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ διδαχθῇ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην. Τετραετῆς, κατέσχιζε τὰ φορέματά της, παρατηρήσασα ὅτι τὰ ἐδίδον εἰς τὰ πτωχὰ παιδιά ὅταν ἦσαν σχισμένα. Κατέτεμνεν εἰς ψυχία τὸ πρόγευμά της διὰ τὰ πτηνὰ τοῦ κήπου. « Δὲν εἶναι καὶ αὐτὰ ἐκ τῶν πλησίων μας; ἔλεγε· τρέφω τοὺς πτερωτοὺς ἀδελφούς μου. » Ἡ ἀγάπη τῆς ἐξετείνετο μέχρις αὐτῶν τῶν νεκρῶν. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἡ μήτηρ τῆς τὴν ᾠδήγησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἰησουϊτῶν ὅπου ἐξεφωνεῖτο λόγος ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν ἐν τῷ καθαρτηρίῳ ἦτον ἡ ὀγδόη ἡμέρα τῆς εορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου καὶ ἡ Τόλλα μετὰ ἓνα μῆνα περίπου συνεπλήρου τὸ ἕκτον τῆς ἡλικίας τῆς ἔτος. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ λόγου ὁ Τότος δὲν ἠτένιζεν εἰμὴ τὸ κολοσσαῖον ἀργυροῦν ἄγαλμα τοῦ ἁγίου, ἀλλ' ἡ Τόλλα ἤκουε τὸν ἱεροκέρυκα· ἔπειτα δὲ εἰς μὲν τὸν πρῶτον δίσκον ἔρίψεν τὸ μικρὸν νόμισμα τὸ ὁποῖον τῇ εἶχε δώσει ἐπὶ τούτῳ ἡ μήτηρ της, εἰς δὲ τὸν δεύτερον, μὴ ἔχουσα πλέον χρήματα, ἀπέσπασε προθύμως τὸ μικρὸν τῆς κοράλλινον βραχιόνιον καὶ τὸ ἔδωκεν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τοῦ Καθαρτηρίου. Τοῦτο παρατηρήσασα ἡ μήτηρ τῆς τὸ ἐσπέρας, ὅτε τὴν ἐξέδυσεν. « Δὲν ἔπρεπε, τῇ εἶπεν, νὰ δώσης τὸ βραχιόνιον σου χωρὶς τὴν ἀδείαν μου. » Ἡ δὲ Τόλλα ἀπεκρίθη ζωηρῶς: « Δὲν ἤκουσας λοιπόν, μητέρα, πῶς αἱ δυστυχεῖς ἐκαῖναι ψυχαὶ διψοῦσι;

Κατὰ τὸ τριτκαίδεκατον ἔτος, ἡ Τόλλα ἤξευρε ν' ἀναγινώσκη καὶ νὰ γράφῃ, νὰ ἱππεύῃ, ν' ἀναβαίνει εἰς τὰ δένδρα, νὰ πηδᾷ τὰς τάρρους, νὰ κυμβαλίζῃ, ν' ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς της καὶ νὰ προσεύχεται εἰς τὸν θεόν. Ὁ πατὴρ της παρετήρησεν ὅτι μὲ τὰ μικρὰ της πλεονεκτήματα, τὴν ἐντελῆ ἐξουσία καὶ τὰς ἐξιολόγους φυσικὰς τῆς ιδιότητος ὁμοίαζε πολὺ μὲ βᾶτον ἀγρίων ἀνθέων καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν πέμψῃ εἰς ἐκπαιδευτήριόν τι. Τὸ μᾶλλον ἐν ὑπολήψει κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐκπαιδευτικὸν κατὰστημα ἦτο τὸ ἐν Λούκῃ βασιλικὸν Παρθεναγωγεῖον τῆς Μαρίας-Λουίζης. Εἰς αὐτὸ συνέβρεον αἱ μαθήτριάς ἐκ τοῦ βᾶτους τῆς Ἰταλίας καὶ ἐκ τῶν ὑπερβλασσίων καὶ ὑπερωρίων

(α) Ἰπὸ τὸ ὄνομα Ὁ ἁγία Οἰκο γένεται φέρονται παρὰ τοῖς τοῦ λατινικοῦ δόγματος αἱ εἰκόνας αἱ παριστάσαι τὴν Θεομήτορα, τὸν Ἰησοῦν θηλάζοντα, τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸν Βαπτιστὴν παῖδα ἔτι.

προσέτι χωρῶν. Ἡ φήμη τῶν ἐνιαυσίων διαγωνισμῶν τοῦ καταστήματος τούτου καὶ τῶν ἀπονειμωμένων βραβείων διέτρεχεν ὅλην τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἐκ Νεαπόλεως μέχρι Βενετίας. Ὁ Κόμης Φερδίνανδς ἤλπιζεν ὅτι ἡ φιλοτιμία ἤθελεν ἐξυπνήσει παρὰ τῇ θυγατρὶ τοῦ τὴν φιλομάθειαν καὶ ὅτι τὸ δέλεαρ τῶν τόσων ἐπιθυμητῶν στεφάνων ἤθελε τὴν διεγείρει εἰς ἀμίλλαν, ὥστε νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τοσούτου χρόνου, ματαίως ἀπολεσθέντος. Τὴν παρουσίασε λοιπὸν εἰς τὴν διεθυντήριον τοῦ Βασιλικοῦ Παρθεναγωγείου, τὴν Κόμησσαν Τριβιλιάνη.

Ἡ Τόλλα, εὐρεθεῖσα αἰφνὴς καὶ διὰ μιᾶς ἐντὸς κανονικοῦ καὶ σχεδὸν μοναστικοῦ μεγάλου κοινοβίου, δὲν εὐκαίρησε νὰ ποθῇ τὴν ἐλευθερίαν της, τὴν οἰκογενεὶάν της καὶ τὰ δάση τῆς Λαυρεντίας. Αἰφνιδίως ἔρως μαθήσεως κατέλαβεν αὐτὴν, ἐκ περιεργείας μᾶλλον ἢ ἐξ ἀμίλλας ἀπορρέων· ὀλίγον ἐφρόντιζε νὰ φανῇ πολυμαθὴς, ἀλλ' ἐφλέγετο ἀπὸ ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃ. Ὅσαι αἱ ἀγαθαὶ τοῦ νοῦς της δυνάμεις, ἀπροόπτως ἐξεγερθεῖσαι, ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται καὶ παρετηρήθη ὅτι ἡ προηγηθεῖσα ἀργία εἶχεν ἐκατονταπλασιάσει τὰς δυνάμεις της. Ὁ νοῦς της ὁμοιάζε τὰς χέρσους ἐκείνας γαίας τοῦ Νέου Κόσμου, αἵτινες ὀλίγους μόνον σπόρους περιμένουσι πρὸς διαδόχωσιν τῆς ἀνεξαντλήτου γονιμότητός των. Ἡ ἀμάθεια τῇ παρίστα τὰ πάντα ὡς νέα, καὶ τὰ πάντα ἐκέντων τὴν περιέργειάν της. Τίποτε δὲν κατεφρόνει, τίποτε δὲν τῇ ἐφαίνετο τετριμμένον ἢ δημῶδες. Αἱ μᾶλλον ἀνόουσοι ἱστορίαι, τὰ ἀποδέστερα ἐγχειρίδια, τὴν ἔθελγον ὅσον τὰ λαμπρότερα μυθιστορήματα· ἡ γεωγραφία τῇ ἐφάνη περίεργος καὶ γοητευτικὴ ἐπιστήμη· διατρέχουσα τὸν ἀτλαντα συνησθάνετο τὴν συγκίνησιν περιηγητοῦ ἀνακαλύπτοντος νέους κόσμους ἀνὰ πᾶν βῆμα. Ἐν συντόμῳ, τίποτε δὲν τὴν ἀπεθάρρυνε, μηδ' αὐτὴ ἡ ἀριθμητικὴ κατεμαγεύθη ἀπὸ τοὺς μικροὺς ἐκείνους συλλογισμοὺς, τοὺς ζηρῶς καὶ ἀκριβεῖς κατενόησεν ἐκ πρώτης ὀψεως τὴν ἐντεχον αὐτῶν ἀπλότητα, καὶ δὲν ἐξεύρω ἂν, μετὰ τὸν Πυθαγόραν, εὐρέθῃ ποτὲ ἄνθρωπος εὐχарιστηθεὶς τοσούτον ἐκ τοῦ Πυθαγορικοῦ πίνακος.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1831, χωρὶς ποτε νὰ φροντίσῃ νὰ διακριθῇ, κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ πατρός της, ἐπρώτευσεν μετὰ τῶν συμμαθητριῶν της καὶ ἔλαβεν τὸν χρυσοῦν σταυρὸν, ἐπευφημούσης ὁλοκλήρου τῆς αὐλῆς. Ἐμείνει δὲ πάντοτε πρώτη, χωρὶς ποτε νὰ συλλογισθῇ περὶ τούτου, μέχρι τοῦ δεκάτου ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας της. Τὸ φθινόπωρον τοῦ 1834, διὰ ψηφίσματος τοῦ δούκους τῆς Λούκκης, καταργήθη τὸ βασιλικὸν Παρθεναγωγεῖον καὶ αἱ μαθήτριαι ἐπανήλθον εἰς τὰς οἰκογενεὰς των. Ἡ Τόλλα ὁμίλει ἤδη μὲ ἀρετὴν κομψότητα τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν, καὶ εἶχεν ὅλας τὰς ἐγκυκλίους γνώσεις, τὰς ὁποίας μίᾳ νέᾳ δύναται ν' ἀποκτήσῃ ἐντὸς τῶν παιδευτηρίων· ἀξιόλογος διδάσκαλος, καλλιεργήσας καὶ τελειοποιήσας τὴν φωνήν

της, μετέβαλεν εἰς ἀληθῆ μουσικὴν ἱκανότητα τὴν πρὸς τὴν ἀρμονίαν ἐμφυτον αὐτῆς ῥοπήν· οἱ γονεῖς της τὴν εὖρον τελείαν, καὶ ὁ πατήρ της ἐσπούσε νὰ τὴν εἰσαγάγῃ ὑπερφάνως εἰς τὰς συναναστροφάς. Καὶ τῷ ὄντι, εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἐνδυμοῦνται ἀκόμη τίνι τρόπῳ κατὰ πρῶτον ἐνεφανίσθη εἰς τῆς Μαρκεσίας Τραζιμένη. Αἱ μητέρες, ἐπιθυμοῦσαι νὰ εὕρωσιν εἰς αὐτὴν ἐλαττώματα, μετεχειρίσθησαν ὡς ὄπλον τὴν δυσμενεστέραν περιέργειαν. Ἰπέστη, ἐν ἀγνοίᾳ της, τὴν φοβεράν ἐκείνην ἀνάκρισιν, ἐξ ἧς, καὶ τοὶ ὅλοι οἱ δικασταὶ ἦσαν προκατεληγμένοι ἐναντίον της, ἐξῆλθε θριαμβεύουσα. Ὁ Ἀρείος Πάγος τῶν τεσσαρακονταετῶν γυναικῶν ἀπεφάνθη παμπήφει ὅτι εἶχε Γαλλικὴν μορφήν ὅχι ἄκαμψον. Οἱ δ' ἄνδρες τὴν ἀνεκήρυξαν διὰ μιᾶς ὡς τὴν ὠραιότεραν κόρην τῆς Ῥώμης. Τὸ κάλλος της ἦτον ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀποθαβρύνουσι τοὺς γλύπτας καὶ τοὺς κάμνουσι νὰ αἰσθανθῶσι μετὰ θλίψεως τὴν ἀτέλειαν τῆς τέχνης των. Αἱ χεῖρες, τὸ πρόσωπον καὶ οἱ ὤμοί της εἶχον τὴν ἀλαμπῆ τοῦ μαρμάρου ὠχρότητα, καὶ ὅμως τὸ ἀκριβέστερον ἄγαλμα δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ. Εὐχερέστατον ἦτο νὰ διατυπώσῃ τις τὴν ἀριστοκρατικὴν λεπτότητα τῆς ἀδιοράτως πῶς γρυτῆς ρινός της, τὴν ἀγέρωχον καμπυλότητα τῶν ὀφρύων της, τὰ ὀψωσὺν ὑπεροπτικῶς εὐρέα χεῖλη της, τὴν λεπτὴν διατόρευσιν τῶν παρειῶν της, ὅπου δύο ἀδιώρατοι λακίσκοι διεχαράττοντο ἐνίοτε· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Δαβίδ, ὁ γλύπτης τῆς ζωῆς, ἤθελεν ἀπορήσει εἰς τὸ νὰ ἐκφράσῃ τὸ εὐκίνητον, τὴν εὐεξίαν καὶ τὴν ἐμφυτον οὕτως εἰπεῖν χαρὰν ἥτις ἐνεψύχου τοὺς γλυκυτάτους χαρακτῆράς της. Ἡ νεότης, καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἰσχύον, διέλαμπε ὑπὸ τοῦ διαλέπτου ἐκείνου περικαλυμματος· ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου της ἐνέφαινεν ὑγίαν καὶ εὐρωστίαν. Ὁμοιάζε τοὺς ἀλαβαστρίνους ἐκείνους λύχνους εἰς τοὺς ὁποίους ἐσωτερικὴ φλόξ δίδει γλυκεῖαν μαρμαρυγὴν. Οἱ καστανόχροοι ὀφθαλμοὶ της ἐφαίνοντο μέλανες καὶ εἶχον τὸ βλέμμα γλυκὺ, ἐκτεθαμβωμένον καὶ ὀλίγον ἄγριον, ὡς τὸ τῆς νέας ἐλάφου ἥτις ἀκούει τοὺς μεμακρυσμένους συριγμοὺς τοῦ κέρατος. Ἡ μακρὰ, ἄφθονος καὶ μεταξώδης κόμη της ἐσωφεύετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της καὶ ἐξελίσσεται εἰς δύο βραχεῖς πλοκομούς, καταπίπτοντας ἐπὶ τῶν ὤμων της. Τὸ μικροφυῆς, εὐκαμπτον καὶ λεπτὸν σῶμά της ἦτον ἐν τούτοις εὐρωστον καὶ ὁμοιάζε τὰ ἀρχαῖα ἄγαλματα, τῶν ὁποίων ἡ θεὰ ἐμπνέει ὑψηλοὺς λογισμοὺς καὶ εὐγενεῖς πόθους, ἂν καὶ φαίνωνται γυμνά, περιβεβλημένα μόνον τὸ ἀγνὸν κάλλος των. Αἱ χεῖρές της ἦσαν μικραὶ, καὶ ὁ ποῦς της ἤθελεν ἀρέσει εἰς τὴν Σεβίλλην ἢ τὰ Παρίσια. Ἡ Τόλλα ἐθαυμάσθη τόσον μᾶλλον ἐν Ῥώμῃ, καθόσον δὲν εἶχε Ῥωμαϊκὴν καλλονήν. Τὸ Ῥωμαλέον τοῦτο ἔθνος, τὸ λουόμενον εἰς τὰ κίτρινα τοῦ Τιβέρεως ὕδατα, διετήρησεν, ὅ,τι καὶ ἂν λέγωσι, μέγα μέρος τῆς κληρονομίας τῶν προγόνων του. Οἱ ἄνδρες ἔχρυσι πάντοτε τὸ ἀρρενωπὸν ἐ-

κεῖνο καὶ σοβαρὸν ἦθος, τὸ εὐγενὲς καὶ ἀγέρωχον ἐξωτερικὸν τὸ ὁποῖον διέκρι-
νεν ἄλλοτε τὸν Ῥωμαῖον ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἢ τὸν Γαλάτην· αἱ γυναῖκες εἶναι
ἀκόμη τὰ εὐμορφα ἐκεῖνα καὶ στερεὰ δημιουργήματα μεταξὺ τῶν ὁποίων Κά-
των ὁ πρεσβύτερος ἐξέλεγε τὴν φρουρὸν τῆς ἐστίας του καὶ τὴν μητέρα τῶν
τέκνων του. Αἱ νέαι Ῥωμαῖαι, μὲ τὸ ταπεινὸν τῶν μέτωπον, τὴν λαμπρὰν
ὄψιν των, τοὺς ἰσχυροὺς ὤμους των, τοὺς εὐσάρκους των βραχίονας, τὰς ὀγ-
κώδης κνήμας, τοὺς στερεοὺς των πόδας καὶ τὴν ἄφθονον καὶ δαψιλῆ καλ-
λονήν των, τοσοῦτον φαίνονται προωρισμέναι εἰς τὰ οἰκογενειακὰ καθήκοντα,
ὥστε εἶναι δύσκολον νὰ τὰς θεωρήσῃ τις ἄλλως ἢ ὡς μελλούσας μητέρας καὶ
τροφούς· ἔχουν τὴν πλουσίαν καὶ γόνιμον φυσιογνωμίαν τῆς γενναίας ἐκεί-
νης Ἰταλικῆς γῆς ἣτις ἐθρεψε, χωρὶς ποτὲ νὰ ἐξαντληθῇ, τοσαύτας ἰσχυρὰς
γενεάς. Τὸ βλέμμα, τὸ μειδίαμά των καὶ αὐτὴ των ἡ φιλαρέσκεια ἔχουσι
τι ἥρεμον, θετικὸν καὶ ὠρισμένον, ὁποῖον εἶναι καὶ ὁ γάμος καὶ ἡ οἰκιακὴ
ζωή. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δημῶδους τούτου πλήθους, ἡ Τόλλα οἰκειοποιεῖτο
τὸν κοινὸν θαυμασμὸν διὰ χάριτος τραχυτέρας, διὰ κινήματων ζωηροτέρων,
δι' ἄλλοκότου τινος καὶ ἀσυνήθους θελήτηρου. Ἡ ἐμφάνισίς της ἐπροξένησεν
εἰς τοὺς θεατὰς ἐντύπωσιν ἀνάλογον πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἤθελε τις αἰ-
σθανθῇ, ἂν ἐντὸς θαλαμίσκου πεπληρωμένου τεχνητῶν μύρων, αὖρα, αἶ-
φνης ἐπιπνεύσασα, ἔφερε τὰς δροσερὰς ὀσμάς πλησιοχώρου τινὸς δά-
σους. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς πᾶν μειδίαμα ἐφάνη ἀχαρὶ πλὴν τοῦ ἰδικοῦ
της, καὶ ὅλαι αἱ ἀρρενωπαὶ καλλοναί, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἰσέδουε στηριζο-
μένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ πατρὸς της, δὲν ἐθεωροῦντο τοῦ λοιποῦ εἰμὴ ὡς
μεγαλοπρεπῇ εἶδωλα.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐμφάνισίν της ὁ στολισμὸς της ἦτον ἀπλούστατος· ἀ-
μέσως ὅλαι αἱ μελαγχριναὶ τὸν παρεδέχθησαν καὶ ἀπέτελεσε συρμὸν ἐπὶ δύο
ἢ τρεῖς μῆνας. Ἡ ἐσθὴς της ἦτον ἐκ *ταρλατάνης* καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν χιτω-
νίδιον ἐκ λευκοῦ *ταφρετᾶ*· λευκὴ καμελίᾳ ἐκόσμει τὸ στήθος της, εὐρεῖα
μνηκωνόχρους ταινία ἐξ μεταξοπτύλου περιέδεε τὰς τρίχας της, μακρὸν δὲ
ἄργυρουν ξιφίδιον διεπέρα ὀριζοντίως τὴν δέσμην τῶν πλεξίδων της, κατὰ
τὸν τρόπον τῶν χωρικῶν νεανίδων καὶ τῶν *Μιρίντων* τοῦ Τρανστεβέρου.
Ὁ ἀγροτικὸς οὗτος κεφαλόκοσμος ἐνέπνευσεν εἰς τὸν περίφημον αὐτοσχεδία-
στὴν Βέντζιον ἐν ἀσμάτιον οὗτινος αἱ τελευταῖαι στροφαὶ ἔχουσιν ὡς ἐξῆς.

α Ποθεν ἔρχεσαι; Ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐλῆς βασιλέως ἢ ἐκ τῆς τα-
πεινῆς καλύδης ποιμένος τινος; *Κορτεσσίναν* (μικρὰν Κόμησσαν) σὲ ὀνο-
μαζοῦν, ἢ *Κορταδίναν* (χωρικὴν);

α Ἄν ἦσαι *Κορτεσσίνα*, ὅλο· οἱ ποιμένες θὰ ὀπλισθοῦν κατὰ τῆς ἀριστο-
κρατίας· ἂν ἦσαι *Κορταδίνα* ὅλοι οἱ Κόμητες θ' ἀγοράσουν δερμάτινα πε-
ρικνημῆδια, καὶ μεταξόπτιλα κολόβια.» Ἡ Τόλλα θριαμβεύουσα προσηνέχθη

μετ' ἀφελείας. Καὶ ὅμως εἶναι δύσκολον ν' ἀκούσῃ τις ἀθορυβήτως χεῖμαρ-
ρον ἐγκωμίων, καθόσον μάλιστα ἡ δοκιμασία αὐτῇ, δυσχερεστάτη πανταχοῦ,
τρομερὰ εἶναι ἐν Ἰταλίᾳ, τῇ πατρίδι τῆς ὑπερβολῆς. Ἡ Τόλλα ἤκουσεν ἐαυ-
τὴν συγκρινομένην πρὸς ὅ,τι τὰ τρία τῆς φύσεως βασιλεία ἔχουσι ἔξοχον· τὴν
ἀπεκάλεσαν ἀπροκαλύπτως ἄστρον, θαῦμα καὶ θεότητα. Καὶ αὐταὶ αἱ γυ-
ναῖκες ἔλαβον μέρος εἰς τὰ ἐγκώμια, ἔτοιμοι νὰ τὴν προκηρύξωσι κενόδοξον,
ἂν ἐδέχετο τοὺς ἐπαίνους, καὶ μωρὰν, ἂν τοὺς ἀπέκρουεν· ἀλλ' ἡ Τόλλα,
εὐθυμος φύσει, εὔρε το καταφύγιον κατ' ἀμφοτέρων τῶν κινδύνων· οὐτ' ἀ-
πεδέχθη, οὐτ' ἀπέκρουσε τὰς κολακείας διὰ τῶν ὁποίων ἠλπίζον νὰ τὴν κα-
ταβάλωσι. Πότε τὰς ἐδέχετο ἀστεϊζομένη καὶ ὥς ἂν ἔλεγεν· « Ἀκούω ἀπὸ
φιλοφροσύνης τὰ φλυαρήματα, ὅσα ἡ φιλοφροσύνη σὰς ἐμπνέει, » πότε χα-
ριέντως τὰς ἀπέδιδεν εἰς τοὺς λέγοντας, ὅταν οὗτοι ἦσαν γυναῖκες. Ἐπλή-
ρωνε τοὺς ἐπαίνους τῶν μετὰ τόκου καὶ ἀνταπέδιδεν ἀδάμαντας ἀντὶ κρυ-
σταλλῶν, ῥίλους ἀντὶ ἀστέρων. Αἱ ἀθῶαι αὐταὶ πονηρίαι τῆς ἀφελοῦς νεά-
νιδος ἐπέτυχον τὰς ἀφάνους μὲν ὁμοτύμους δὲ ἐπενυφημίας ὄλων τῶν ἀνδρῶν·
τοσοῦτον εἶναι δύσκολον ν' ἀντιστῶμεν εἰς τὸ θέλημα τῶν νεότητος! Οὐ-
τως ἡ ὡραιότερα κόρη τῆς Ῥώμης, χωρὶς νὰ ἐπιτηδεύηται τὴν εὐφροσύνην, χω-
ρὶς νὰ θηρεύῃ ἀγχίνοας λέξεις, χωρὶς νὰ καταλαλῇ ἐναντίον οὐδενός, ἐκέρδε-
σεν ἀνδρείως τὸ δίπλωμα τῆς ἀγχινοίας.

Ἄν ἡ Τόλλα εἶχε μόνον τὸ πνεῦμα καὶ τὸ κάλλος ἤθελε εὔρει βεβαίως ἄν-
δρα ἐπιθυμοῦντα τὴν χεῖρά της· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχε καὶ προικα, εὔρε παμπόλ-
λους. Ὁ Κόμης Φεράλδης συνείθιζε νὰ λέγῃ εἰς τὸν τυχόντα· « Ἐκατὸν
χιλιάδες φράγκων εὐρίσκονται εἰς τι κιθώτιον, τὸ ὁποῖον γνωρίζω ἐγὼ διὰ
τὸν ἀγαθὸν νέον τὸν ὁποῖον θὰ ἐκλέξῃ ἡ ὡραιότερα κόρη τῆς Ῥώμης. » Ἡ
Τόλλα ἐχόρευσεν ἐπὶ δύο χεῖμανας μὲ ὅλην τὴν νεολαίαν τοῦ Παπικοῦ Κρά-
τους, χωρὶς νὰ ἐκλέξῃ κανένα. Οἱ γονεῖς της δὲν ἔτρεπον. « Κάμε ἀνέτως
τὴν ἐκλογὴν σου, τῇ ἔλεγε ὁ πατήρ της. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἰν' εὐκόλον νὰ
εὔρῃς ἄνδρα ἄξιον σοῦ. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν γνωρίζω κανένα τοιοῦτον. »

Ἡ Κόμησσα, τὴν ὁποίαν αἱ σχετικαὶ τινες ἡρώτων ἀπὸ ἀπλῆν ἀγαθότη-
τα, διατὶ ἡ Τόλλα μὲ τὸ πνεῦμα, τὸ κάλλος καὶ τὴν προικὰ της ἔφθασε τὸ
δέκατον ἔνατον ἔτος χωρὶς νὰ ὑπανδρευθῇ, ταῖς ἀποκρίνετο χωρὶς τὴν ἐλα-
χίστην πονηρίαν. » Δὲν εἴμεθα ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶναι ἀνυπόμονοι ν' ἀπαλλα-
χθῶσι τῶν θυγατέρων των, » Εἰς τὰς συναναστροφάς, ἡ Τόλλα ἦτο τὸ καυ-
χημα τοῦ πατρὸς της, ἐν δὲ τῇ οἰκογενείᾳ, ἀπετέλει τὴν ζωὴν καὶ τὴν εὐθυ-
μίαν τοῦ οἴκου. Μετὰ τοὺς χοροὺς καὶ τοὺς ἐφίππους περιπάτους, τοὺς ὁποίους
ἔκαμνε σὺν τῷ ἀδελφῷ, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε περαιώσει τὰς σπουδὰς του,
συνεμερίζετο μετὰ τῆς μητρὸς της τὰ οἰκιακὰ ἔργα καὶ τὰς φροντίδας τῆς
οἰκογενείας.

[ἔπεται.]